

Na osnovu člana 24 Zakona o šumama ("Službeni list CG", broj 74/10), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o bližem sadržaju i načinu izrade programa gazdovanja šumama

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 40/2013 od 13.8.2013. godine, a stupio je na snagu 21.8.2013.

Član 1

Program gazdovanja šumama (u daljem tekstu: Program) sadrži podatke i izrađuje se na način utvrđen ovim pravilnikom.

Član 2

Program se sastoji od tekstualnog, tabelarnog i kartografskog dijela.

Član 3

Tekstualni dio Programa sadrži:

- 1) opis gazdinske jedinice;
- 2) bioekološku osnovu gazdovanja šumama;
- 3) postojeće stanje šuma i šumskog zemljišta;
- 4) analizu i ocjenu gazdovanja šumama u prethodnom uređajnom periodu;
- 5) ciljeve gazdovanja šumama i mjere za ostvarivanje ciljeva;
- 6) planove gazdovanja šumama;
- 7) smjernice za sprovođenje mjera gazdovanja šumama;
- 8) usklađenost Programa sa mjerama i uslovima zaštite prirode;
- 9) evidencije izvršenih radova.

Član 4

Opis gazdinske jedinice sadrži:

- geografski položaj;
- podatke o svojini na šumama i šumskom zemljištu;

- i druge podatke od značaja za gazdinsku jedinicu.

Član 5

Bioekološka osnova gazdovanja sadrži:

- orografske uslove;
- edafske uslove;
- hidrografske uslove;
- klimatske uslove;
- šumske zajednice; i
- druge podatke od značaja za gazdinsku jedinicu.

Član 6

Postojeće stanje šuma i šumskog zemljišta prikazuje se po odsjecima (sastojinama), odjeljenjima, gazdinskim klasama i ukupno za gazdinsku jedinicu.

Gazdinska klasa iz stava 1 ovog člana je skup sastojina jedne gazdinske jedinice ili šumskog područja za koje se utvrđuju jedinstvene mjere gazdovanja.

Član 7

Postojeće stanje šuma i šumskog zemljišta obuhvata:

- opis staništa sa podacima o: nadmorskoj visini, nagibu, obliku terena, ekspoziciji, matičnom supstratu, tipu i karakteristikama zemljišta;
- opis sastojine sa podacima o: strukturnom obliku sastojine, sastojinskoj pripadnosti, gazdinskoj grupi, razvojnoj fazi sastojine, sklopu, mješovitosti, smjesi, očuvanosti, starosti sastojine, porijeklu sastojine, otvorenosti, kvalitetu stabala, srednjem prečniku, visinskom stepenu, broju stabala i zapremini po debljinskim stepenima i po jedinici površine i ukupno, kao i prirastu;
- stanje područja zaštićenih staništa i vrsta (Natura 2000), sa podacima o statusu očuvanosti tih staništa i vrsta.

Podaci iz stava 1 ovog člana prikupljaju se neposredno na terenu na Obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 8

Radi utvrđivanja zapremine sastojine određuju se: taksaciona granica, debljinski stepeni, debljinski razredi i dobni razredi.

Taksaciona granica prsnog prečnika stabla iznosi kod visokih šuma 10 cm, a kod izdanačkih šuma 5 cm.

Prsni prečnici stabala grupišu se po debljinskim stepenima, širine 5 cm, koji se obilježavaju (npr. 7,5; 12,5; 17,5; 22,5 cm).

Prsni prečnici stabala iz stava 3 ovog člana grupišu se u debljinske razrede i to: I razred od 6 do 10 cm i od 11 do 20 cm, II razred od 21 do 30 cm, III razred od 31 do 40 cm, IV razred od 41 do 50 cm, V razred od 51 do 60 cm, VI razred od 61 do 70 cm i VII razred od 71 cm i više.

Širina dobnih razreda, odnosno klasa starosti kod jednodobnih šuma iznosi:

- 20 godina za visoke šume kratkog podmladnog razdoblja čije su ophodnje preko 80 godina;
- 40 do 60 godina za visoke šume dugog podmladnog razdoblja;
- 10 godina za visoke izdanačke šume čije su ophodnje 40 do 80 godina;
- 5 godina za visoke i izdanačke šume čije su ophodnje 15 do 40 godina.

Za šume čija je ophodnja kraća od 15 godina ne formiraju se dobni razredi, odnosno klase starosti.

Član 9

Zapremina sastojine utvrđuje se djelimičnim premjerom stabala sastojine iznad taksacione granice.

Primjerne površine su površine na kojima se prikupljaju podaci o: vrsti i položaju primjerne površine, vlasništvu, kategoriji šuma i šumskog zemljišta, vertikalnoj strukturi, starosti sastojine, sklopu sastojine, razvojnoj fazi sastojine, pristupačnosti, vrsti i poziciji drveća, prsnom prečniku, visini, početku krošnje, prirastu, socijalnom statusu, uzgojnoj i tehničkoj klasi, oštećenjima, veteranskim i šupljim stablima, statusu mrtvog drveta, stanju pokrivenosti zemljišta prizemnom vegetacijom, podmlatku.

Primjerne površine iz stava 2 ovog člana mogu biti stalne i privremene.

Stalne primjerne površine su primjerne površine čiji je centar na terenu obilježen trajnim oznakama, na kojima se vrši periodično utvrđivanje podataka iz stava 2 ovog člana.

Privremene primjerne površine su primjerne površine čiji je centar na terenu obilježen privremenim oznakama na kojima se prikupljaju podaci kao i na stalnim primjernim površinama osim pozicije stabala, visine, početka krošnje i prirasta.

Podaci iz stava 2 ovog člana prikupljaju se neposredno na terenu na Obrascu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Podaci iz stava 2 ovog člana prikupljaju se u skladu sa Prilogom 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 10

Djelimični premjer vrši se na premjernim površinama u obliku koncentričnih krugova veličine 1, 2, 5 i 10 ari.

U odnosu na prečnik stabala na pojedinim koncentričnim krugovima mjere se:

- na prvom krugu od 1 ara ($r=5,64$ m) sva stabla iznad taksacione granice;
- na drugom krugu od 2 ara ($r=7,98$ m) sva stabla iznad 15 cm;
- na trećem krugu od 5 ari ($r=2,62$ m) sva stabla iznad 30 cm;
- na četvrtom krugu od 10 ari ($r=17,84$ m) sva stabla iznad 50 cm;

Procjena pokrivenosti zemljišta i kvaliteta podmlatka vrši se na krugu poluprečnika 4 m.

Premjer sastojina se, po pravilu, ne vrši u šibljacima i u sastojinama na nepristupačnim terenima.

Obim premjera zavisi od namjene, homogenosti sastojine, veličine odsjeka i orografskih uslova, i određuje se na osnovu kriterijuma utvrđenih u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 11

Raspored primjernih površina za prikupljanje podataka o sastojini na terenu (osnovna mreža) određuju se samo na površinama pod šumom, šumskim zemljištem i goletima koje pripadaju gazdinskoj jedinici u kvadratnoj mreži 100 x 100 m, prema koordinatnom sistemu Crne Gore (6 zona GK6_Hermanskogel), tako da pokrivaju cijelu površinu gazdinske jedinice.

Primjerne površine se obilježavaju brojevima u kontinuitetu od 1 do n počevši od prve sjeverozapadne do krajnje jugoistočne primjerne površine.

Red stalnih primjernih površina poklapa se sa parnim, a red privremenih primjernih površina sa neparnim stotinama metara x - ose koordinatnog sistema.

Za precizno određivanje pozicije primjerne površine na terenu se utvrđuje početna i krajnja fiksna tačka.

Podaci za određivanje pozicija primjernih površina i fiksnih tačaka iz stava 4 ovog člana evidentiraju se u Obrascu 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Centar stalne primjerne površine kao i fiksna tačka trajno se obilježavaju metalnim stubićima zabodenim vertikalno do nivoa površine zemlje, minimalne dužine 25 cm i minimalnog prečnika 12 mm.

Centar privremene primjerne površine označava se drvenim stubićima.

Član 12

Zapremina sastojine određuje se po odsjecima za gazdinsku jedinicu na osnovu jednoulaznih zapreminskih tablica (tarifa) ili zapreminskih funkcija.

Taksacioni podaci nepristupačnih šuma mogu se utvrditi i procjenom.

Član 13

Stanje puteva iskazuje se dužinom javnih i šumskih puteva koji prolaze kroz šume i šumska zemljišta ili se nalaze u neposrednoj blizini i sa stepenom otvorenosti šuma gazdinske jedinice.

Član 14

Analizom gazdovanja šumama u prethodnom periodu (u daljem tekstu: prethodni uređajni period) prikazuju se promjene: šumskog fonda po površini, kategorijama, veličini i strukturi drvne zapremine (po debljinskim, odnosno dobnim razredima), po vrstama drveća i načinu gazdovanja, prirasta šuma, zdravstvenom stanju, bilansu izvršenih radova na uzgoju i korišćenju šuma, na izgradnji i održavanju šumske infrastrukture i drugih objekata koji se koriste u gazdovanju šumama, uticaju izvršenih radova i sprovedenih mjera na gazdovanju šumama, obezbjeđenju funkcija šuma i razvoja sastojina, preduzetim mjerama na očuvanju zaštićenih staništa i vrsta - (Natura 2000).

Analiza gazdovanja šumama iz stava 1 ovog člana obuhvata i izvršenje plana sječa, plana šumsko-uzgojnih radova, plana zaštite šume, plana iskorišćavanja šuma i plana izgradnje šumskih komunikacija i uticaja tih mjera na zaštićena staništa i vrste - (Natura 2000), kao i ocjenu gazdovanja šumama u prethodnom uređajnom periodu.

Član 15

Na osnovu utvrđenog stanja šuma, analize i ocjene gazdovanja šumama u prethodnom uređajnom periodu, u zavisnosti od namjene i funkcije šume, u skladu sa planom razvoja šuma, programom se utvrđuju ciljevi gazdovanja šumama i mjere za realizaciju ciljeva i izrađuju se planovi gazdovanja šumama.

Član 16

Planovi gazdovanja sadrže: plan sječa, plan šumsko uzgojnih radova, plan korišćenja nedrvnih šumskih proizvoda, plan izgradnje i održavanja šumske infrastrukture i drugih objekata, plan zaštite šuma, plan mjera za unaprjeđenje zaštićenih staništa i vrsta Natura 2000.

Član 17

Planom sječa određuje se obim sječa na osnovu održivosti prinosa, za gazdinsku klasu gazdinske jedinice kod svih uzgojnih i strukturnih oblika gajenja šuma sem raznodobnih šuma i šuma prebirne sječe, u kojem je jedinica održivog prinosa odsjek, odnosno sastojina.

Realizacija planiranog prinosa može odstupiti +/- 10% od planiranog.

Obim sječa koji je određen planom sječa iz stava 1 ovog člana umanjuje se za količinu posječene drvene mase koja je izvršena mimo planiranih sječa.

Član 18

Glavni prinos visokih jednodobnih šuma određuje se po metodu razmjera dobnih razreda.

Prinos u prebirnim i raznodobnim šumama određuje se kontrolnom metodom i varijantama kontrolnog metoda, kao i Knuhelovim obrascem prinosa.

U sastojinama sa znatnim manjkom stvarne zapremine u odnosu na normalnu (obrast do 0,5) prinos se ne određuje.

U sastojinama dugog podmladnog razdoblja prinos se određuje metodom umjerenog sastojinskog gazdovanja.

Proredni prinos se određuje zahvatom zapreminskog prirasta od 20 do 60%.

Član 19

Planom šumsko uzgojnih radova određuje se vrsta i obim radova na gajenju šuma za svaku gazdinsku klasu i to:

- njega šuma (njega mladika, njega guštika, prorede u mlađem letvenjaku i kulturama, okopavanje, kresanje grana i sl.);
- obnova šuma (priprema zemljišta za prirodno obnavljanje, popunjavanje slabo obnovljenih površina sadnicama ili sjemenom, popunjavanje šumskih kultura, pošumljavanje požarišta i drugo);
- rekonstrukcija šuma (pretvaranje izdanačkih šuma i šikara u visoki uzgojni oblik pošumljavanjem sadnicama istih ili drugih vrsta drveća);
- konverzija šuma (pretvaranje izdanačkih šuma u visoki oblik gajenja mjerama njege i prirodne obnove iz sjemena);
- proizvodnja šumskog sjemena i sadnog materijala (količina, vrsta i način proizvodnje).

Mjesto, vrsta i obim radova na uzgoju šuma iskazuju se tabelarno.

Član 20

Planom korišćenja nedrvnih šumskih proizvoda određuje se mjesto, površina, obim i način korišćenja nedrvnih šumskih proizvoda.

Planom izgradnje i održavanja šumske infrastrukture i drugih objekata određuje se izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih šumskih puteva i drugih objekata za realizaciju Programa.

Planom zaštite šuma za gazdinsku jedinicu kao cjelinu utvrđuje se obim mjera i radova na preventivnoj i represivnoj zaštiti šuma od ljudi, stoke i divljači, štetnog uticaja biljnih bolesti, insekata i drugih štetočina, elementarnih nepogoda, požara, bespravnog korišćenja i zauzimanja šuma i šumskog zemljišta, održavanju i obnavljanju graničnih znakova i drugih štetnih faktora.

Planom mjera za unaprjeđenje zaštićenih staništa i vrsta Natura 2000 određuju se mjere za svako stanište i zaštićenu vrstu.

Član 21

Usklađenost programa sa mjerama i uslovima zaštite prirode sadrži osvrt usklađenosti programa sa mjerama i uslovima zaštite prirode u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita prirode.

Član 22

Tabelarni dio Programa izrađuje se po odjeljenjima i odsjecima.

U tabelarnom dijelu Programa prikazuje se stanje šuma: iskaz površina po odjeljenjima i odsjecima, opis staništa i sastojina i razmjor dobrih i debljinskih razreda na obrascima 4, 5 i 6 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Plan gajenja šuma i plan sječa šuma prikazuju se na Obrascima 7 i 8, koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Tabelarni dio programa o evidenciji izvršenih radova obuhvata: evidenciju izvršenih radova na uzgoju, evidenciju sječa prema Programu (redovna sječa), sječe za izgradnju i održavanje infrastrukturnih objekata: šumski putevi, vlake, dalekovodi i drugi objekti (vanredna sječa), sanitarne i bespravne sječe, evidenciju puteva i evidenciju požara.

Evidencije iz stava 4 ovog člana vode se na Obrascima 9, 10, 11 i 12 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Šumska hronika vodi se na obrascu 13 koji je sastavni dio ovog pravilnika i obuhvata podatke o: većim šumskim štetama od elementarnih nepogoda, štetama od insekata i gljivičnih oboljenja, pojavama ranih i kasnih mrazeva, početku vegetacionog perioda, periodu cvjetanja, plodonošenju sastojine, uticaju izvršenih šumskih radova, promjeni vlasništva.

Član 23

Kartografski dio Programa izrađuje se u vidu digitalnih i papirnih karata i to:

1) osnovna karta koja sadrži granicu gazdinske jedinice, granice odjeljenja i odsjeka, javne i šumske puteve i druge objekte;

2) tematske karte:

- karta funkcija i namjena šuma;
- karta gazdinskih klasa;
- karta vlasništva;
- karta zaštićenih i posebno važnih biotopa;
- karta realizacije programa po godinama (izvršeni obim sječa, šumsko-uzgojni radovi, izgrađene saobraćajnice i drugi objekti) - privredna karta.

Papirne karte iz stava 1 ovog člana izrađuju se u razmjeri 1:10.000 ili 1:25.000 u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

Član 24

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe čl. 3 do 10, član 11 st. 1, 2, i 3, i čl. 12 do 27 Pravilnika o sadržini i načinu donošenja posebne osnove, programa i plana gazdovanja šumama i izvođačkog projekta ("Službeni list RCG", broj 56/01).

Član 25

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 322-47/13-5

Podgorica, 26. jula 2013. godine

Ministar,

prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.

* Prilozi ovog Pravilnika objavljeni su u elektronskom izdanju "Službenog lista CG", broj 40 i mogu se preuzeti sa Web sajta www.sluzbeni.list.me